

Зашто националне елите са лакоћом и задовољством издају своје народе?

Елита друштва представља његов део, који учествује у доношењу и реализацији, за то друштво важних одлука или је пример за масовно подражавање. Као што држава представља мозак и руке друштва, елита друштву служи као централни нервни систем, који одабира покретачке импулсе, смањујући једне и јачајући друге, вршећи њихово концентрисање и предајући их одговарајућим групама социјалних мишића. Дугорочно, главни фактори конкурентности друштва постају његова мотивација и воља, које оваплоћује елита. Њена издаја националних интереса је фатална – у глобалној конкуренцији, њу можемо упоредити са издајом коју чини команда армије која се бори у пуном саставу.

Строго говорећи, тај феномен није нов. Један од његових истакнутијих примера (и при томе, релативно скоријег датума), дала је царска специјална полиција, која је подржавала организовани револуционарни покрет у Русији, зарад ширења свог утицаја и финансирања. Она није у ништа мањој мери од јапанске армије, немачког генералштаба и америчких банкара, разбуктавала револуционарну ватру, која је изашла испод њене контроле и спржила сво тадашње друштво. Временски ближи пример деловања националне елите против своје земље јесте Јапан с краја осамдесетих, и с почетка девдесетих година. Тада су у свету постојала два „финансијска мехура“ – у Јапану и САД. Један од њих је требало „пробушити“, и управо је јапанска елита донела одлуку, која је довела до „бушења“ јапанског, а не америчког „мехура“, од чега се јапанска привреда није очито опоравила до данашњег дана. Разлог не лежи само у врло дубокој интелектуалној зависност од САД, већ и у дубини продирања јапанског капитала у америчку економију. Освојивши америчко тржиште, јапанске корпорације су оправдано сматрале, да је кључни фактор њиховог успеха процват, не Јапана, већ управо САД, за чије су тржиште радиле, добивши за то светску резервну валуту.

Не мањег размера и не мање шокантан пример супротстављања националне елите, која се налази под спољашњим утицајем, интересима властитог друштва, дао је рат САД и њихових сателита против Југославије. Стратешки циљ рата, као и циљ целокупне америчке политике на Балкану од деведесете године, представљало је поткопавање привреде ЕУ, стратешког конкурента САД, и претварање некада просперитетне Југославије у отворену рану на телу Европе. Нарочито агресија из 1999. године, колико

се може просудити, била је усмерена на подривање евра као потенцијалног конкурента долару. Тада су европски лидери подржали САД, без обзира на оштар протест не само европске јавности, већ и средње карике њихових сопствених политичких структура. Агенда за Европу после рата увек се формирала од стране њих, који су под интелектуалним утицајем САД, и та навика, претворила је тадашње руководиоце Европе у гробаре њених стратешких перспектива. Због рата, евро је пао за четврт, и преко три године лишио се могућности да упути изазов долару, док је европска економија дефинитивно постала прости додатак америчкој.

Не мањег размера и не мање шокантан пример супротстављања националне елите, која се налази под спољашњим утицајем, интересима властитог друштва, дао је рат САД и њихових сателита против Југославије.

То се манифестовало после 11. септембра 2001. године, када је Европа, спасавајући долар, показала, да третира америчку привреду не као конкурента, већ као лидера који уобличава структуру светског поретка, у којем је ишчезла и сама идеја „европског изазова“. У то исто време, када посрнуће евра испада за Американце ситно конкурентско задовољство, симетрично опадање долара, представља се преплашеним Европљанима као крај света. Формирање свести европске елите од стране Американаца, помирило је Европу са оваквим положајем ствари.

Још је маркантнији пример издаје националних интереса „случај Милошевић“ – кључни узрок парадоксалног и катастрофалног „непротивљења злу насиљем“, због којег је он платио сопственим животом, представља вероватно размештање материјалних актива његовог окружења у земљама агресорима и у њиховим валутама. Узвратни удари Југославије обезвредили би их. Списак сличних примера може се продужити. И што смо ближе данашњем дану, њих је све више, и све чешће се треба са њима сударати. Наша земља, са њених скоро четврт века националне издаје, најмаркантније испољава застрашујућу глобалну тенденцију – елите целог света, којима народи поверавају своју будућност и саме себе, све их чешће продају, при чему не само цинично, већ и изненађујуће јефтино.

У своје време, Горбачов је пружио несносно саблажњујући пример тога, да сарадња са Западом против своје државе обезбеђује лично благостање и потпуну некажњивост. Ипак, последње године показују да се ситуација изменила. Лидери лишени власти – од Пиночеа до Милошевића – иду на суд или директно на онај свет, а блиским и поверљивим лицима, која су предала свог руководиоца у топле руке „међународне

заједнице“, уместо свих земаљских добара, јавно се скида глава (како је то било са окружењем Садама Хусеина). Али, круг представника елите, које су те трагедије отрезниле, поражавајуће је узак – осим Кинеза и Иранаца – данас у њега улази, може бити, и окружење Гадафија.

Зашто?

Зашто елите незападних држава, као леминзи ка рубу понора, трче на Запад?

„Offshore аристократија“ – живот зарад трошења.

„Ја нисам толико патриота земље у којој живим, колико сам патриота свог капитала“.

Олег Кисељев

Најпростији одговор лежи на површини – дегенерација елита због тријумфа тржишних односа, и у складу са тим, тржишних идеала. Практични критеријум патриотизма елита прост је до примитивизма – размештање њених актива. Независно од мотива њених појединачних чланова, као целина, елита је осуђена да делује у интересу управо властитих актива (материјалних или симболичких у које спадају утицај, статус и репутација у значајним за њу системима, информације, и тако даље). Ако критичан део тих актива (којег чланови елите не могу себи дозволити да изгубе) контролишу конкуренти тог друштва, елита хтела не хтела служи њиховим интересима, постајући колективни издајник.

Одавде следи осуђеност на неуспех исламског изазова, чији лидери за разлику од лидера САД, ЕУ и Кине, чувају капитал у валутама својих стратешких конкурената, и зато не могу доследно да се супротстављају последњима. Одавде проистиче и лимитирана адекватност натегнуте реторике о „подизању са колена“ која је била популарна међу отаџбинском „offshore аристократијом“ 2000-их година. А баш тај део руске владајуће класе, држи на „проклетом Западу“ све своје активе, укључујући и породице.

Логика представника „offshore аристократије“ је строга, и са свог становишта беспрекорна – они служе личној потрошњи (материјалној или симболичкој), осећајући Русију као „трофејни простор“, која заједно са становништвом, подлеже претварању у имовину, размештену у земљама које су у тренду.

Логика представника „offshore аристократије“ је строга, и са свог становишта беспрекорна – они служе личној потрошњи (материјалној или симболичкој), осећајући Русију као „трофејни простор“, која заједно са становништвом, подлеже претварању у имовину, размештену у земљама које су у тренду.

За њих, сунце излази на Западу, и они се моле том црном сунцу профита, уништавајући зарад њега своје народе.

...Ипак, тај одговор, уз сву његову актуелност, чак ни не претендује на дубину. Па тржишни односи развијају се током векова; зашто управо сада, када новац губи значај, уступајући кључну улогу у животу развијених друштава технологијама, а стратешке одлуке све више добијају нетржишни карактер, зашто одједном, управо сада, тржишне вредности почињу да доминирају у сфери вредности? Зашто људе, који трагом генерала Торихоса, нису хтели да уђу у властити замак на Азурној обали, чак ни у историју, већ су стремили „само“ ка зони Панамског канала, масовно замењују потпуно другачији лидери, сматрајући своју земљу као свој ћар, а себе у улози намесника окупационе армије? Шта слама вредности елита?

Конкуренција вредности

Глобална конкуренција одвија се, пре свега, између цивилизација на основу њихових вредности и начина деловања који проистиче из њих. После пораза и уништења совјетске цивилизације, најпожељнији је положај Запада, чији је начин деловања – финансијско-економски – најуниверзалнији. За разлику од идеолошке, религиозне или тим пре етничке експанзије, финансијска експанзија, сама по себи, никога не одбацује а priori; стога је круг њених потенцијалних присталица најшири. Наравно, заоштравање глобалне конкуренције, многе лишавајући могућности да успешно учествују у економском животу, одлучно сужава тај круг. Управо тиме су подстакнути исламски, и делимично

кинески изазов Западу. Али, принципијелно, ситуација се засад не мења – Запад остаје носилац најуниверзалнијих и најприступачнијих вредности.

Због свог начина деловања, у конкуренцији цивилизација, скоро сваки учесник тржишта објективно служи финансијској експанзији Запада. Он може да мрзи САД, може да буде исламски фундаменталиста, и чак да финансира терористе, али сам његов начин деловања, њега објективно претвара у агента интереса и вредности Запада. Граница између присталица и противника те или неке друге цивилизације, протеже се, не услед убеђења, већ услед начина живота. Финансијски стручњак припада незападној цивилизацији, не онда када он новчано помаже борце против Запада, већ само онда када се он одриче коришћења финансијских тржишта и када прелази на начин живота представника незападне цивилизације, то јест када изврши социјално самоубиство.

Пошто се с почетком глобализације конкуренција одвија, пре свега, у сфери формирања свести, најважнији фактор конкурентности друштва постаје то ко формира свест његове елите. Формирање свести елите са стране јесте овлаш прикривена форма спољашњег управљања. Пошто се пријатељства дешавају између појединачних људи и чак народа, док се између држава уочава конкуренција, свест елите се обично формира споља – од стране стратешких конкурената њеног друштва. Такво друштво губи адекватност (довољно је погледати историју наше земље од 1987. године) вредности, идеја. Приоритети елите разарају друштво и одговарају интересима његових стратешких конкурената. Елита, чију свест оформљује стратешки конкурент њене државе, има ка својој земљи исти онај однос који има стражар према притворенику.

Али, чак и ако свест елите формира њено властито друштво, то не гарантује њену оријентацију ка националним интересима. Чланови елите, због свог положаја, располажу већим могућностима од обичних грађана. Глобализација, заоштравајући конкуренцију, цепа релативно слабо развијена друштва, доносећи добра њиховим елитама, а проблеме – обичним грађанима. Члановима елите таквих друштава нормално је да стреме ка либерализацији, која им даје нове могућности, али која подрива конкурентност њихових држава и носи небројене несреће њиховим народима. При томе, степен конкуренције који је неопходан представницима елите, просто само зарад тога, да би себе одржали „у тонусу“, може бити апсолутно неподношљив за основни део њихових друштава.

Због свог начина деловања, у конкуренцији цивилизација, скоро сваки учесник тржишта објективно служи финансијској експанзији Запада.

У слабо развијеним друштвима, традиционална култура, појачана учмалошћу бирократије, одбацује људе са иницијативом и енергијом, стварајући у њима осећај увређености. А баш такви људи формирају елиту! Кренувши „да трагају по свету, где осећају увређености има кутка“, они перципирају развијене земље као образац за подражавање, и покушавају да излече своју отаџбину механичким пресађивањем њихових реалитета и вредности. Слепо културтрегерство је рушилачко у случају не само незрелости друштва, и његове неспремности за имплементацију тих вредности, већ и у случају да су оне цивилизацијски њему туђе.

Чак и ако уђу у елиту своје земље, људи са иницијативом не могу да се ослободе од осећаја отуђености, од доживљаја своје различитости у односу на већину суграђана. То такође провоцира непријатељство активних чланова елите према својој отаџбини. Такво одвајање елите карактеристично је за многе земље. Са распростирањем западних стандарда образовања, реоријентацијом дела елите, и посебно омладине незападних држава ка западним вредностима, то противречје се заострава. Проападна омладина и проападни део елите, стреми се ка интеграцији, ка једноставним људским добрима, губе властите цивилизацијске (да не спомињемо националне) вредности, и почињу (често сами непримећујући) да служе вредностима својих стратешких конкурената (у Русији они служе ефикасности фирме против ефикасности друштва, то јест служе конкуренцији против правичности). Као резултат, значајан део образованог слоја, који представља јединог носиоца културе и развоја, показује се као изгубљен за државу, пошто јој подноси, за њу претешке захтеве.

Још је важније то да савремено образовање, по самој својој природи, укључује западне стандарде културе и представе о цивилизованости, који умногоме нису усклађени са друштвеном психологијом, нити са објективним потребама развоја незападних друштава. Перципирајући у својству идеала и свог циља, извор тих стандарда (при чему они постоје умногоме само у рекламама или за најбогатији део одговарајућих друштава), образовани слојеви неразвијених друштава почињу ако не и директно да служе њему, онда као правило, да координишу са њим сва своја дејства. Управо одатле почиње подлокавање система вредности, а потом и самог друштва. Без тог деликатног аспекта цивилизацијске конкуренције, немогуће је схватити, зашто је тако широко распрострањено активно и свесно непријатељство према властитој земљи.

Технологије уништавају демократију

Важна и обично заборављена особеност глобализације јесте радикално мењање карактера људског рада. Технологије, које су беспрецидентно упростиле комуникације, претвориле су формирање људске свести – како индивидуалне, тако и колективне – у најрентабилнију од свих врста приступачног бизниса. „Најрентабилнији од приступачног“ значи „најмасовнији“. Основна делатност бизниса, ево већ скоро једно покољење, јесте мењање свести потенцијалних потрошача. Заборављена су времена када се роба прилагођавала њиховом укусу – показало се далеко рентабилнијим, да се прилагођава конзумент храни, а не обрнуто. Међутим, зарад формирања свести друштва, није потребно преображавање свести целокупног становништва – довољно је деловати само на његову елиту. Напори у вези са формирањем свести, концентришући се на свест елите, мењају ту свест брже него свест друштва у целини, и она почиње да се јасно разликује од свести већине. Одвајајући се од друштва, елита не само да губи ефикасност, већ престаје и да испуњава своје функције, које оправдавају њено постојање. Подвргавајући се форсираној „перестројки“ свести, елита мисли другачије него друштво којим управља, исповеда другачије вредности, другачије перципира свет, и другачије реагује на њега. То уништава сам смисао формалне демократије (и нарочито, лишава смисла њене институције), пошто идеје и представе које ствара друштво (не говорећи о његовим мњењима и интересима), више не продиру ка врху, по социјалним капиларима, не бивају перципирани од стране елите, и престају да утичу на развој друштва путем мењања њеног понашања.

Када су елите слушале човека

Почетком тридесетих година, када су се све развијене државе судариле са политичким ехом распростирања покретне траке – са искушењем тоталитаризма – писма грађана председнику САД, постала су важан инструмент кориговања економске политике државе. Ф.Д. Рузвелт постигао је то да су по трагу многих писама, упућени представници председника, који су накнадно мењали услове комерцијалних погодби, које су изузетно погоршавале положај грађана и стварале, при широкој примени, претњу неприхватљивог заостравања социјалне ситуације.

Ф.Д. Рузвелт постигао је то да су по трагу многих писама, упућени представници председника, који су накнадно мењали услове комерцијалних погодби, које су изузетно погоршавале положај грађана и стварале, при широкој примени, претњу неприхватљивог заостравања социјалне ситуације.

Класичан пример „епистоларног жанра“, постало је и писмо које је почетком рата добио

Стаљин од непознатог натпоручника Фљорова (вероватно је реч о познатом совјетском физичару Г. Фљорову, прим. Н.В.), у којем је извештавао свемогућег, и (како се подразумевало у пропаганди), свезнајућег „оца народа“ о ишчезавању чланака о нуклеарној физици из светских научних часописа. То писмо није само дошло до адресата – оно је било усвојено и (разуме се, заједно са другим сигналама сличне врсте) постало је један од узрока развијања совјетског нуклеарног програма.

На самом почетку 1991. године једно једино писмо (прецизније, способност и жеља елите да прихвата мњење друштва) такође је утицало на судбину земље. Мало ко се сећа да је Јељцин, мада и бунтован, али ипак први секретар обласног комитета, страховао на почетку, од стихијског штрајкачког покрета рудара. Преокрет је настао када је средином јануара 1991. године, на његово име дошло писмо од обичног радника. На листу и по ученичке свеске, он је разјаснио лидеру демократа све што је потребно рударима – право да продају по слободним ценама 10% угља, док ће они подржати било којег политичара који им то обећа. Јељцин је прихватио ту идеју, и оседлавши рударски покрет, претворио га је у свој буздован против Горбачова.

Данас је такав развој догађаја немогућ. Чак и ако писмо обичног човека дође до окружења лидера, пробивши се кроз сито одељења за писма (које реферише врху само статистику – количину писама и њихову тематику), руководство, највероватније, једноставно неће схватити његов смисао.

Измењена свест елите, приморава њу и друштво којим руководи, да умећу потпуно другачији смисао у једне те исте речи, и да изводе различите, каткад супротстављене закључке из једних те истих чињеница. Савремени руководилац, може да се сусреће са заступницима народа, као Лењин, и чак да редовно одлази у народ, али не зарад тога да би штогод схватио или дубоко осетио, већ само да би побољшао свој имиџ и повисио рејтинг – политички аналог тржишне капитализације. На тај начин, у условима широке примене технологија формирања свести од стране управљачких система, елита и друштво поседују различите системе вредности и следе циљеве који су несхватљиви оним другима. Они губе способност за оно главно – за узајамно разумевање. Као што је писао Дизраели другим поводом (о богатима и сиромашнима), у земљи се појављују „две нације“.

Овај губитак узајамног разумевања разара демократију, замењујући је хаотичном пропагандом и перманентним информативним ратом важних политичко-економских група. Друштвена свест није само циљ, већ и бојно поље. Растуће неразумеваче између друштва и елите, објективно повећава претњу дестабилизације, а са њом и потребу

елите за спољном помоћи, и већ се појавила снага, која јој са задовољством њу и пружа.

Глобална владајућа класа – нови господари

Нове комуникације спајају представнике различитих управљачких система (како државних, тако и корпоративних), делатнике специјалних служби, науке, средстава информисања и културе, који их опслужују, на основу истовестности личних интереса и начина живота, у квалитативно нову, космополитску глобалну управљачку класу, која не зна за границе. Људи који је образују, живе не у државама, већ у хотелима од пет звездица, и у затвореним резиденцијама, које обезбеђују минимални (за обичне људе онострани) ниво комфора, независно од земље-седишта, док њихове заједничке интересе обезбеђују, не толико државне, колико приватне најамничке армије.

Нова глобална класа сопственика и руководиоца није јединствена, она је раздирана унутрашњим противречностима и жестоким борбом, али као целина, она се монолитно супротставља друштвима која су раздвојена државним границама, не само у својству истовременог сопственика и руководиоца (што је симптом дубоке социјалне архаизације), већ и у својству свеобухватне структуре. Та глобална владајућа класа није чврсто привржена ниједној земљи или социјалној групи, и нема никаквих за себе спољашњих обавеза – она нема ни бираче, ни пореске обвезнике, ни већинске акционаре (строго говорећи, она је такав акционар сама за себе). Због самог свог положаја „изнад традиционалног света“, она се непријатељски супротставља, не само економски и политички слабим друштвима, које рушилачки осваја, већ и свакој националној или културној (и тим више територијалној) заједници која се аутоидентификује као таква, и у првом реду, традиционалној државности.

Под утицајем формирања те класе, западајући у њено смисаоно и магнетно поље, државни управљачки системи се дегенеришу. Врхови државне управе почињу себе да перципирају, не као део својих народа, већ као део глобалне владајуће класе – то квалитативно повећава ниво њиховог живота – док се они који нису сагласни или уништавају или као минимум изолирају.

Изаз из привидног историјског ћорсокака, прави лек против архаизације, треба да постане развој технологија, које објективно разарају монополизам, укључујући и глобални.

У складу са тим, већина националних елита прелази од управљања у интересу нација-држава, које је створио Вестфалски мир, ка управљању тим истим нацијама зарад интереса „нових номада“ – глобалних мрежа, које обједињавају представнике финансијских, политичких и технолошких структура, и које не повезују себе са овом или оном државом. Наравно, такво управљање се остварује пренебрегавањем интереса обичних друштава, која се формирају у оквирима држава, и на рачун њихових интереса (а често и на рачун њиховог директног гушења), и строго говорећи, има карактер сурове експлоатације. На наше очи, и са нашим учешћем, свет ступа у нову епоху, чији основни садржај постаје заједничка национално-ослободилачка борба друштава која су подељена државним границама и обичајима, против сверазарајуће владавине глобалне управљачке класе. Тај садржај, са новом оштрином поставља питање о солидарности свих национално оријентисаних снага, јер разлика између десних и левих, патриота и интернационалиста, атеиста и верујућих, не значи ништа пред заједничком перспективом социјалне утилизације која се разјапљује испод ногу човечанства услед агресије „нових номада“.

Практично, први пут у историји, противречности између патриота различитих држава, укључујући и оне које директно једна другој конкуришу, губе свој значај. Оне се показују ништавим пред дубином општих противречја између снага које теже ка благостању појединачних друштава, и глобалне владајуће класе која је једнако непријатељска према свакој заједници људи која је од ње одвојена. Као резултат, појављује се објективна могућност стварања још једне, пете, после социјалистичке, троцкистичке, либералне, финансијске, ма како то парадоксално звучало, националистичке Интернационале, обједињене заједничким супротстављањем глобалној владајућој класи и заједничким стремљењем ка очувању природног начина живота, благостања, културног потенцијала и ка прогресу својих народа. Ипак човечанство, ма како несавршено и раздробљено било, не жели да постане четвороножац.

Технолошки социјализам против “гвоздене пете”

Ахилову пету глобалне владајуће класе представља њена служба глобалним монополима, који, као и сви монополи, стреме да заблокирају технолошки прогрес зарад овековечавања свог доминантног положаја. Тај пут води ка архаизацији друштвених односа, гура свет у ново Средњовековље, нова мрачна столећа.

Израз из привидног историјског ћорсокака, прави лек против архаизације, треба да

постане развој технологија, које објективно разарају монополизам, укључујући и глобални. Као што савремени човек два пута дневно пере зубе, не зато јер се боји каријеса, већ зато јер је то тако прихваћено, исто тако, тај исти савремени човек (као и човек сутрашњице) треба да стреми технолошком прогресу. Он треба да жртвује њему свој новац, слично томе као што у наведеном примеру, он жртвује своје време друштвеним пристојностима, и по правилу, не размишљајући посебно о потребама његовог властитог здравља.

Човечанство се приближава ка темељној промени мотивације своје делатности. Заменом за ускотржишно стремљење ка голом профиту, које аутоматски рађа монополизам, постепено постаје стремљење ка новим технологијама које чине живот, не само богатијим и срећнијим, већ и разноврснијим и интересантнијим. Уздање у технологије против свемоћи рађајућег монополизма тржишта, уз сву наивност таквог надања (као и у свим временима, надамо се у бољу будућност), чини се перспективним. У суштини ствари, то је нова савремена форма социјалистичке идеје, која се преображава из традиционалне социјалдемократске, својствене индустријској епохи, у идеју технолошког социјализма.

Данашња форма друштвеног развоја – то је борба између аспирације ка профиту и стремљења ка технологијама, то је борба глобалног монополизма и технолошког прогреса који га слама, то је борба дубинске тежње ка архаизацији и жудње ка обнови комплексног, свеобухватног развоја човечанства. Та борба две тенденције поново, као и током година великих ратова, претвара лабораторије и кабинете научника у предњу линију борбе човечанства за своју будућност. Само, ако се раније говорило о преживљавању и прогресу тек појединих народа и њихових група, сада је реч о целокупном човечанству без изузетка.

Извор: http://www.odnako.org/magazine/material/show_11526/

Приредио и превео (уз незнатна скраћења) са руског: **Небојша Вуковић**